

ADLİ TIP

TÜRK CEZA VE DİĞER KANUNLAR BAKIMINDAN SAKATLIK VAKALARI ÜZERİNDE ARAŞTIRMA

Prof. Dr. Adnan ÖZTÜREL

Türk Ceza Kanunu ve diğer Kanunlar bakımından muayene olunan veya dosyaları tetkik edilen, sakatlık vakaları üzerinde yapılan bu araştırmada, 1956-1970 seneleri arasında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp ve Sosyal Tıp Kürsü ve Enstitüsüne gönderilen ve sakatlık olup olmadığı ve sakatlık olanlarda oran tayini, sakatlığın Türk Ceza Kanununun hangi maddesine uyduğunun veya diğer kanunlara göre durumunun tesbiti istenen vakaların, sebep ve aletleri, yaş, kadın, erkek, meslek, şehirli, köylü, sakatlığın tesbitini isteyenler, Ankara'da sakatlık semti ve Ankara dışı vakalar, eğitim durumu, yaranın bulunduğu organ, kemik, sinir kaslardaki oranları, tesbit edilmiş, Türk Ceza Kanunu ve Hukuk açısından sakatlık kriterleri üzerinde durulmuştur.

A.Ü. Tıp Fakültesi Adli Tıp ve Sosyal Tıp Kürsü ve Enstitüsünde, 1956-1970 senelerinde, muayenesi yapılan veya dosyası tetkik olunan 7331 vakadan, 2304 ü yaraları teşkil etmiş, bunlardan 430 unda sakatlık olup olmadığı sorulmuş, 243 vakada sakatlık olduğu tesbit edilmiştir. 1956-1970 yılları arasında 2304 yara vakasında senelik ortalama 153.20 olup, oranı % 32.92 dir. 2304 yara varakasından 243 ünde (% 10.55) sakatlık husule geldiği tesbit edilmiştir. Yapılan bütün muayenelerden 7331 vakanın 243 ü (% 3.32 si) sakatlık bulunan vakalardır. Sakatlık tayini istenen, 430 vakanın 187 sinde sakatlık tesbit olunmamıştır. 187 vakanın 117 si sakatlık bulunan, fakat Türk Ceza Kanunu anlamında sakatlık kabul edilmeyen vakalar oldukları görülmüştür. Vakalardan 129 unda (% 30) ilgili Tıp barnışı uzmanlarınca, Türk Ceza Kanunu anlamında sakatlık tesbit edilmediği izlenmiştir. Vakaların 84 ünde (% 22), kanun bakımın-

dan sakatlığın yanlış tesbit edildiği görülmüş, % 28 inde ise hiç bir yorum yapılmamıştır. % 8 vakada eksik olarak sakatlık tesbit olunmuştur. % 30 vakada ise sakatlık tesbiti doğrudan doğruya Enstitüden istenmiştir. Toplam olarak % 88 vakaya göre, hekimlerin bu konudaki bilgilerinin yetersiz olduğu kamsına varılmıştır.

Sakatlığı husule getiren nedenler ve aletler çoğunluk sırasıyla, ezici alet 75 vaka (% 30.86) trafik kazası 70 vaka (% 28.30) delici kesici alet (bıçak v.s.) 35 vaka (% 14.40), ateşli silâh 15 vaka (% 6.17), kesici ezici alet 14 vaka (% 5.56), 9 vaka delici alet (% 3.70), yanık 8 vaka (% 3.26), düşme, 7 vaka (% 2.88), iş kazası 6 vaka (% 2.46), elektrik 3 vaka (% 1.23), röntgen ışınları 1 vaka (% 0.41) dir.

Yaşı tesbit edilebilen 176 vakadan 69 vakası (% 39.20) 30-39 yaşlar arasında bulunmuştur. 40-49 yaş 42 vaka (23.86), 50-59 yaş 30 vaka 60-60 yaş 5 vaka (% 2.84), 70 den yukarı 2 vaka (% 1.13) dür.

Sakatlanan kadın oranı % 8 (14 vaka), erkek oranı % 92 (224 vaka) dir.

Meslekleri kesinlikle tesbit edilen, 117 vaka arasında en yüksek oran, 24 vaka (% 24.51) rençberler başta gelmektedir. Bunu işçi 17 vaka (% 14.52), işsiz 15 vaka (% 12.82) tüccar 10 (% 8.54), ev kadını 9 vaka (% 7.69), memur 9 vaka (% 7.69) takip etmektedir. Öğrenci 7 vaka (% 6.83) garson 6 vaka (% 5.12), öğretmen 3 vaka (% 2.56), şöfor 3 vaka (% 2.56), banka memuru 3 vaka (% 2.56), daktilo 2 vaka (% 1.70) Subay 2 vaka (% 1.70), Doktor 1 vaka (% 0.85), Mühendis 1 vaka (% 0.85), fabrikatör 1 vaka (% 0.85) dir.

243 vakanın 157 si şehirli (% 64.60), 43 ü köylü (% 17.69), 24 ü şehirde yaşayan köylü (% 9.87), 19 u köyde yaşayan şehirli (% 7.81) dir.

243 vakanın, 104 ü (% 39) sulh ceza mahkemesi, 59 u (% 27) A.Ü. Tıp Fakültesi Klinikleri, 35 vaka (% 15) ağır ceza mahkemesi, 24 (% 10) sorgu Hakimliği, 14 (% 6) Savcılık 7 (% 3) ü diğer yerlerden sakatlık tesbiti istenen vakaları teşkil etmektedir.

Ankara'da semtleri tesbit edilebilen 194 vaka arasında, 45 vaka (% 23.19) ile Altındağ başta gelmektedir. 25 vaka Balkiraz, Tuzlucaçayır (% 12.86); 24 vaka Ulus ve civarı (% 12.37); 19 vaka Siteler (% 9.76) : 19 vaka A. Orman Çiftliği (% 9.76); 14 vaka Yenışehir Kavaklıdere, Esat (% 7.21) 12 vaka Gülveren (% 6.18); 8 vaka Maltepe % 9.12), 8 vaka Yenimahalle (% 9.12); 6 vaka Mamak, Kayaş (% 3.9); 5 vaka Bahçeli, Emek (% 2.57); 4 vaka Keçiören (% 2.06); 3 vaka Çankaya (% 1.54), 2 vaka Etlik (% 1.03) sakatlanmıştır.

Vakaların 24 ü (% 9.80) Ankara dışından 219 (% 91.20) si Ankara içinden gelen vakalardır.

Eğitim durumu, 75 vaka ilk okul (% 36.76), 34 orta okul (% 16.66), 28 lise (% 13.72), 17 fakülte (% 8.33), 21 okuma bilmiyen (% 10.29), 12 okuma bilen (% 5.88), 9 sanat okulu (% 4.41), 8 yüksek okul (% 3.92) dir. 243 vakanın 204 ünde eğitim durumu tesbit olunmuştur.

41 vaka beyin, göz, kulak, urogenital, dalak (% 17); 72 vaka kemik (% 30); 46 vaka sinirler (% 19), 29 kaslarda husule gelen arızaların, husule getirdiği sakatlıklardır. 56 vaka karışık, organ, kemik, sinir, kaslarla birlikte husule gelen sakatlıklardır (% 22).

Hukuki bakımdan sakatlık vakalarında önce sakatlık oranını, kişinin beden gücünden ne kadar kaybettiğinin tesbiti gerekir. Olay iş kazası ise sakatlık oranı; Sosyal Sigortalar Kanununa göre, 4.27.1948 tarih 7900 sayılı «İş Kazası ve Meslek Hastalığı sonucu malüllüklerin meslekte kazanma gücünü ne nisbette azaltacağı hakkında Tüzük» den faydalanılarak yapılır.

İş kazası vakalarının, sakatlık oranı Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince, kendi kurulunda tayin olmaktadır. Enstitümüzden 5 vaka (% 0.21) bilimsel kanı istenmiştir.

Olay müessir fiil ise, Türk Ceza Kanununa göre uzuv zaafı, tatili uzuv olup olmadığı tesbit edilir. Sakatlık % 1-10 ise T.C.K bakımından sakatlık kabul edilmez. Sakatlık % 11-25 veya 11-30 ise uzuv zaafı kabul edilir. Bunun cezası T.C.K. 456. maddesi ikinci fıkrasına göre 2-5 sene hapistir. Türk Ceza Kanunu 459 uncu maddesi 2 inci fıkrasına göre, bunun cezası ise 3 ay ilâ 20 ay hapistir. 456. mca madde kaatil kastı olmadan yapılan müessir fiiller, 459 uncu madde ise, tedbirsizlik, dikkatsizlik meslek ve san'atta acemilik, nizam talimat ve emirlere riayetsizlik halinde husule gelen sakatlıklarda verilecek cezaları tayin etmiştir. T.C.K. 459 uncu maddesi, cezayı kusur oranına göre 1/8 azaltabilmektedir.

243 sakatlık vakasının 93 ü (% 40), T.C.K. 456 mca madde 2 inci fıkrasına göre uzuv zaafı tayini yapılan vakalardır. 70 vaka (% 33) T.C.K. 459 uncu maddesi 2 inci fıkrasına göre sakatlık tayini yapılan olaylardır.

Sakatlık % 25 den veya bazı hallerde % 30 dan fazla ise tatili uzuv kabul edilir. Tatili uzvun, T.C.K. 456. maddesi 3 üncü fıkrasına göre 5-10 sene; T.C.K. 549 uncu maddesi 2 inci fıkrasına göre 3 aydan 20 aya kadar hapis cezası vardır.

T.C.K. 456 ıncı maddesi 3 üncü fıkrası gereğince, tadili uzuv tesbiti yapılan sakatlık vakaları 243 vakadan 59 u (% 25) dir.

Uzvu zaafı veya tatili uzvu tesbit için 7900 sayılı Tüzük veya yabancı bütün sakatlık baremlerinden yararlanılır. Bazen mahkemeler bu konudaki sakatlık tayininin 7900 sayılı tüzüğe göre yapılmasını isterler. Bu şekil talepler bilirkişi hekimi bağlayıcı nitelikte değildir. 7900 sayılı tüzük veya yabancı bütün baremlerden yararlanılarak yapılan sakatlık tayininde, hukuk ve bilimsel bakımdan hiçbir sakınca yoktur.

T.C. Kanunu MADDE 456 — Her kim katil kasdiyle olmaksızın bir kimseye cismen eza verir veya sihatini ihlâl yahut aklı melekelerinde teşevvüş husulüne sebep olursa altı aydan bir seneye kadar hapsolünür.

Fiil, havastan veya azadan birinin devamlı zaafını yahut söylemekte devamlı müşkülâtı veya çehrede sabit bir eseri yahut yirmi gün ve daha ziyade aklı veya bedenî hastalıklardan birini veya bu kadar müddet müted iştigallerine devam edememesini mucip olmuş veya hayatını tehlikeye maruz kılmış veya gebe bir kadın aleyhine işlenip de vaktinden evvel çocuk doğmasını intaç etmiş ise ceza iki seneden beş seneye kadar hapistir.

Fiil, kat'i veya muhtemel surette iyileşmesi kabil olmayacak derecede akıl veya beden hastalıklarından birini yahut havastan veya el yahut ayaklardan birinin veya söylemek kudretinin yahut çocuk yapmak kabiliyetinin ziyamı mucip olmuş veya azadan birinin tatiini yahut çehrenin daimî değişikliğini veya gebe bir kadına karşı ika olunup da çocuğun düşmesini intaç eylemiş ise ceza beş seneden on seneye kadar ağır hapistir. Eğer fiil, hiç bir hastalığı veya müted iştigallerden mahrumiyeti mucip olmamış yahut bu haller on günden ziyade uzamamış ise takibat icrası mutazarrırın şikâyetine bağlı olmak şartıyla fail hakkında iki aydan altı aya kadar hapis veya iki yüz liradan iki bin beş yüz liraya kadar ağır para cezası hükmlenir.

Bu fiil, 457 nci maddede yazılı vasıtalarla işlenirse takibat icrası şikâyete bağlı değildir.

T.C. Kanunu MADDE 459 — Herkim tedbirsizlik veya dikkatsizlik yahut meslek ve sanatta acemilik veya nizam, talimat ve emirlere riayetsizlik neticesi olarak bir şahsa cismen eza verecek veya sihatini ihlâl edecek bir zararı iras eder yahut aklı melekelerinde teşevvüş husulüne sebebiyet verirse :

1 — 456 ncı maddenin birinci ve dördüncü fıkralarındaki hallerde takibat icrası şikâyete bağlı olmak şartıyla üç aya kadar hapis veya elli liraya kadar ağır para cezası;

2 — 456 ncı maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki hallerde üç aydan yirmi aya kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

3 — Birkaç kişi cürümden mutazarrır olmuş ise bir numaralı bendde hapis cezası altı ay ve ağır para cezası iki yüz liraya kadar, iki numaralı bendde hapis altı aydan otuz aya kadar ve ağır para cezası yüz elli liradan aşağı olmamak üzere hükmolunur.

Yukarıdaki fıkralarda beyan olunan cezalar, kusurun derecesine göre sekizde birine kadar indirilebilir. (501 sayılı kanunla eklenen fıkra).

Borçlar kanunu 41, 42, 43, 44, 46, 49 uncu maddeleri gereğince açılan tazminat davalarında da uzuv zaafı tayini gibi hareket edilmesi hukuk ve bilimsel bakımdan gereklidir.

17 vak'ada (% 7) tazminat bakımından sakatlık oranı tesbit edilmiştir.

T.C.K. göre önemli bir hususta sakatlığın hangi araçla meydana geldiğidir.

MADDE 457 — 456 ncı maddede yazılı fiillere 449 uncu maddenin birinci ve üçüncü bendlerinde yazılı hal inzimam eder yahut fiil gizli veya aşikâr silâh ile veya aşındırıcı ecza ile işlenmiş olursa asıl ceza üçte birden yarıya kadar arttırılır.

Eğer fiilde 450 nci maddenin 5 inci bendinde yazılı hal müstes olmak üzere diğer bendlerindeki hallerden biri birleşirse bu birleşen fiil hakkında 78 inci madde hükmü cari olmak şartıyla ceza yarı nisbetinde çoğaltılır.

243 sakatlık vak'asından 146 sı (% 60), kanun anlamında silâhla yapılmış sakatlık vakalarını teşkil etmektedir.

Türk Ceza Kanununun 189 uncu maddesinde belirtilen, hukuken silâh anlamını taşıyan, ateşli silâh, patlayıcı madde; tecavüz ve müdafaada kullanılan her türlü kesici, delici veya bereleyici aletler, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler ve boğucu kör edici gazlarla sakatlık husule getirilmişse, ceza 1/3 den 1/2 ye kadar arttırılır. Bu bakımdan sakatlığı husule getiren aletin, mümkün olduğu takdirde tesbiti zarureti vardır.

MADE 189 — Ceza tayininde kanunun şiddet sebebi sayarak bildirdiği silâh tabirinden maksat :

1 — Ateşli silâhlar;

2 — Patlayıcı maddeler;

3 — Tecavüz ve müdafaada kullanılan her türlü kesici, delici veya bereleyici aletler;

4 — Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı eczalar veya diğer her türlü zehirler ve boğucu, kör edici gazlardır.

Ö Z E T :

Bu araştırmada, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp ve Sosyal Tıp Kürsüsünde, 1956-1970 yılları arasında, Savcılık, Mahkemeler Sorgu Hakimlikleri taraflarından gönderilen, 2304 yaralının muayeneleri ile birlikte dosyalarının tetkikleri veya yalnız dosyalarının tetkikleri ile, tesbit edilen sakatlık vakaları üzerinde Adli Tıp yönünden araştırma yapılmıştır. 2304 yaralıdan 243 ünde tesbit edilen sakatlıkların, Türk Ceza Kanununa ve diğer mevzuata göre, ayırımı sağlanmıştır. Bu vakalardaki, yaralanma nedenleri, yaraları yapan araç veya mekanizmalarının, yaralılar yaşlarının, erkekler, kadınlar, şehirliler, köylüler, yaralanmanın Ankara içi veya dışında olmalarının, Ankaradaki semtlerin dava türlerinin, muayeneye gönderen makamların adet ve yüzde oranları bulunmuştur. Sakatlıkların Türk Ceza Kanununu ve diğer kanunlar bakımından tesbiti kriterleri ve bu konudaki düşünceler açıklanmıştır.

L İ T E R A T Ü R

Baytok N., Ergil R., Sanal A., Ayan Ş., Ülgenerk Z., Doruer T : Türk Ceza Kanunu. 1958. Ankara

Mc Bride Earl : Disability Evaluation and Principle of treatment of Compensables injuries. 1963. J. B. Lippin Cott Company.

Mc Bride Earl D. (Çeviren C. Özen) : Tipik malûliyetler ve bunların ayarlanmaları. Adli Tıbbi Expertis. İstanbul. 1956, 1957. No. 19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29.

Desmarez J. J : Manuel de Medecine Legale. 1967. Presse Üniversiter de Bruxelles.

Erem F. : Ceza Kanunu, Hususi Hükümler. Ankara Üniversitesi yayınları No. 168. 1962. Ankara 1273 sayfa.

- Graven Jean : Les Invalidités. D'après la jurisprudence du tribunal fédéral Suisse des assurances. 1941. Bern. Hans Kuber.
- Köse oğlu C : Haşiyeli Türk Ceza Kanunu 1955 İstanbul. 814 sahife.
- Kudat A : Cismani zararların değerlendirilmesi ve malûliyet barenleri. 1970. Ankara. Tisa Matbaacılık Limitet Şirketi.
- Leat de Dr. Maurice : Les Sequelles traumatiques. Patojeni, diagnostic evaluation Medico Légale. 1952. Masson. Paris.
- İş Kazası ve meslek hastalığı sonucu mâlûllüklerin meslekte kazanma gücünü ne nisbette azaltacağı hakkında Tüzük. 7900 sayı 24.7.1948. Resmi Gazete.
- Matieu Paul et Padovani paul : Quide Barème des Accident du travail et des Maladies Professionnelles. 1960. Poinat. Paris 4 Rue Antoine-Dubbois.
- Mayet Lucien, etienne Rey : Barème des accidents du travail et de maladi Professionnelles. 1948. Poinat. Paris.
- Mer'i Kanunlar. 1958. Ankara.
- Piedelievre R., Fournier E : Médecine Légale. Barémè indicatif d'invalidite. Pour les accidentés du Travail. 1963 Tom. II. 1088-1135 J. B. Baillière et fils. Paris.
- Quide Barem Indicatif des invalidite. Accidents du travail maladie Professionnelles (Decret du 24 mai) 1939. Journal officiel du 8 Juin 1939. Masson Paris.